

'Ik vind dat alle politieke verslaggevers de koppen bij elkaar moeten steken en zeggen: hier berichten we niet meer over (...) Je zult zien: de volgende ochtend hebben we een nieuwe regering.'

Tv-presentator **LUK ALLOO** heeft een idee (in Knack).

Over je levenseinde kies jij, niet de arts

Dat terminale patiënten steeds vaker kiezen voor palliatieve sedatie in plaats van actieve euthanasie, baart **WIM DISTELMANS** zorgen. Hij heeft immers aanwijzingen dat sedatie vaak de voorkeur van de arts is, niet van de patiënt.

WIM DISTELMANS

Wie? Professor palliatieve geneeskunde aan de VUB en voorzitter van de federale commissie euthanasie.

Wat? Je mag palliatieve sedatie niet voorstellen als een serene alternatief voor euthanasie.

Waarom? Omdat je zo de patiënt bezwaart met een schuldgevoel en zijn vrije keuze beïnvloedt.

Alle respect en medeleven voor de keuze tot palliatieve sedatie van Bart Verbeek (*Koppen*, 1 februari), zoals er ook respect moet zijn voor het gelijkaardig gemediatiseerde zelfgekozen levenseinde (euthanasie) van Hugo Claus. België behoort samen met Nederland en Luxemburg tot de enige drie landen ter wereld waar ongeneeslijke zieken met ondraaglijk lijden zelf tussen alle mogelijke beslissingen bij het levenseinde kunnen kiezen zoals het stopzetten of niet meer opstarten van behandelingen vergezeld van palliatieve zorg, palliatieve sedatie, euthanasie. Geen enkele beslissing is beter dan een andere.

Maar mensen kunnen alleen voor zichzelf de 'beste' keuze maken — kiezen om niet te kiezen is ook een keuze — wanneer men onbevooroordeeld geïnformeerd werd over alle mogelijke opties bij het levenseinde. Het klinkt daarom bijzonder tendentieuze en schuldinducerend wanneer wordt beweerd dat steeds meer mensen voor palliatieve sedatie kiezen omdat ze het een mooie, rustige dood vinden en dat euthanasie voor de nabestaanden psychisch zwaarder is (*DS 1 februari*).

Het is echter verontrustend dat in Nederland en België het aantal sterfgevallen na sedatie toeneemt terwijl het aantal overlijdens door euthanasie afneemt en wel om redenen die totaal verschillen van de geciteerde tendentieuze bewering. Vooreerst toont onderzoek aan dat in Franstalig België ongeveer tweemaal meer palliatieve sedatie voorkomt dan in het Nederlands-

talige landsgedeelte. Omgekeerd zijn meer dan 80 procent van de geregistreerde euthanasies Nederlandstalig. Het lijkt onlogisch dat Franstalige Belgen zoveel meer om palliatieve sedatie zouden vragen. Een betere verklaring, die ook gestaafd wordt door onze Franstalige collega's-LEIF-artsen, is dat Franstalige artsen meer geneigd zijn tot sederen en minder tot euthanasie. Palliatieve sedatie kan immers ook zonder medeweten van de patiënt en/of zijn familie (zie het schrijnend verhaal in *DS 30 januari*). Op die manier kunnen wij artsen opnieuw soeverein beslissen en moeten we niet ingaan op een verzoek tot euthanasie. Bovendien wordt ook in diverse zorginstellingen waar euthanasie 'moeilijk ligt' (*DS 24 januari*) palliatieve sedatie als alternatief voorgesteld. Hulpeloze, bedlegerige patiënten geven dan noodgedwongen hun toestemming tot sedatie.

We riskeren opnieuw te recht te komen in de grijze schemerzone van vóór de euthanasiewet: onduidelijke, eenzijdige beslissingen door artsen

Ten slotte is palliatieve sedatie een containerbegrip geworden, waaronder men handelingen maskeert die niets te maken hebben met sederen. Dit laat zowel voor de arts als voor de zorginstelling levensbeëindigend handelen toe zonder het zo te moeten benoemen, bijvoorbeeld wanneer in de loop van de sedatie de arts vindt dat het stervensproces te lang duurt, van intentie verandert en de medicatie opvoert tot een dodelijke dosis. Maar voor de buitenwereld blijft het 'palliatieve sedatie'. Hierdoor zijn we terug naar af en riskeren we opnieuw terecht te komen in de grijze schemerzone van vóór de euthanasiewet: onduidelijke, eenzijdige beslissingen door artsen wars van maatschappelijke toetsing. Laten we ons hiervoor hoeden uit elementair respect voor mensen- en patiëntenrechten.

RIK TORFS

Rik Torfs is professor kerkelijk recht en CD&V'er. Zijn column verschijnt elke donderdag.

VERLOS ONS VAN HET KWADE

Wij zijn ontspoord. Niet omdat wij het kwade doen, maar juist omdat wij er niet meer in slagen het een plaats te geven in ons leven. Wij menen te weten dat er geen hiernamaals is. Daarom moet ons enige, unieke leven hier op aarde een groot succes worden. Zuiver zal het zijn. Volmaakt. Dat is een ramp. De afwezigheid van het kwade, het onvermogen er een plaats voor te vinden, leidt onvermijdelijk tot de hypocrisie die wij paradoxaal genoeg in onze tijd afschuwelijk vinden.

Verjaring van misdrijven? Daar hebben we het al- maar moeilijker mee. Het kan immers niet dat ie-

mand een fout begaat en daar straffeloos mee wegstapt. Zoals in primitieve samenlevingen worden recht en moraal weer volledig aan elkaar vastgeklonken. Het lijkt wel alsof de lieden die een paar millennia geleden de verjaring bedachten, en zij die hen daarna in stand hielden, allemaal losgeslagen sujetten waren. Herauten van het kwaad. Terwijl het beginsel dat aan verjaring ten grondslag ligt, juist van een diep antropologisch inzicht getuigt: op een zeker moment, na verloop van tijd, is rechtszekerheid belangrijker dan rechtvaardigheid. Meer zelfs, de onrust die extreme rechtvaardigheid schept wordt dan zelf onrechtvaardig. Helaas, probeer dat vandaag maar eens uit te leggen. Eerder nog verwacht ik pleidooien tegen de verjaring van de parkeerbon. Zoals het waarschijnlijk ook wel onverantwoord zal zijn het stuur van een auto te nemen na het eten van een likeurpraline.

Vroeger was het leven geven en nemen, nu is het nemen, want geven is toegeven

Compromissen sluiten? Dat is iets voor slappe puddingen. Niet toegeven. Zo spreekt een vent die naam waardig. Want in de toegeving zit de gedachte besloten dat je eigen opvatting onfeilbaar mist. Dat het standpunt van de opponent niet geheel en al onzin is. Dat kan natuurlijk niet, want ons standpunt zou het onze niet zijn als het niet het juiste was. In tijden van luciditeit is de politieke tegenstander iemand die andere opvattingen heeft. Vandaag is hij iemand die zich vergist. En zo wordt kop-pigheid, die bij een kind als een karakterafwijking wordt beschouwd, bij een volwassen politicus als de hoogste deugd ge-prezen. Vroeger was het leven geven en nemen. Nu is het nemen. Want geven is toegeven.

Geen verjaring. Geen compromissen. Maar dat is niet genoeg. Honderd procent eerlijk. Dat moeten we zijn. Wie voor een procent minder gaat, zoals Siegfried Bracke, maakt zich meteen verdacht en blijkt na enig onderzoek ook die 99 procent niet te halen. Gelukkig maar. Plotseling besefte ik weer waarom Siegfried mijn vriend is. Daarmee ontken ik zijn gebreken niet. Wel het puriteinse oordeel dat hij ermee samenvalt.

Honderd procent eerlijk. Dat is het toch, nietwaar? Voor minder gaan we niet? Neem nu: u sterft. U staat erop dat te doen volgens de etiquette die sinds de sluiting van het hiernamaals (wegens werken) gebruikelijk is. U wenst dus van al uw geliefden op een waardige manier afscheid te nemen. Een tikkeltje formeel. Met een glaasje champagne. In een sfeer die enige plechtigheid uitstraalt. Tijdens uw leven was u driemaal getrouwd. Met de derde vrouw bent u het nog steeds. Alle drie staan ze aan uw bed. Vreedzaam. O wat konden zij furies zijn, en tegelijk, hoe heerlijk waren de intieme momenten, de plannen die, heel dicht bij elkaar in bed, op fluisterton werden gesmeed. Onverbreekbaar leek de liefde, teder de medeplichtigheid. Drie memorabele vrouwen. Maar nooit waren ze er alle drie tegelijk. Of toch wel, blijkt nu plotseling, nadat de dames even hebben bijgepraat. Ha, hij zat dus bij jou toen hij zozegzegd op zakenreis was in Chicago.

In uw afscheidwoord bedankt u hen allen voor hun goedheid en hun gezelschap. Natuurlijk niet in algemene bewoordingen zoals een paus die urbi et orbi een beetje slordig zijn zegen geeft. Neen, heel eerlijk zegt u elke vrouw afzonderlijk, in het bijzijn van allen, wat u precies over haar denkt. Waarom u haar verliet of hoe het aanvoelde door haar verlaten te worden. En, waarom niet, het is nu of nooit, wie van de drie u diep in uw hart de beste vond. Uiteraard bent u daarbij honderd procent eerlijk. Liegen doet u niet. Want veronderstel een ogenblik dat er toch een hiernamaals is, dan wordt u daar als leugenaar mogelijk de toegang geweigerd door de heilige Renaat Landuyt die met de selectie is belast.

U sterft als een eerlijk man. Drie vrouwen blijven achter in de ziekenkamer. In de lucht hangt een spanning die iedereen doet vergeten dat u gestorven bent.

Bart Verbeek koos zelf voor palliatieve sedatie en zo hoort het. © vrt